

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 26. juni 2016

Vår ref.: 16/01666
Deres ref.: 16/1927-

Saksbehandler: Ina Tandberg

HiOAs innspill til stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning

Vi viser til brev fra kunnskapsministeren, datert 18.02.2016, med invitasjon til å komme med innspill til stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning. I det følgende svarer HiOA på kunnskapsministerens ti spørsmål om hvordan vi «kan styrke høyere utdanning og gi studentene et høyere læringsutbytte.» (Se KDs høringsbrev s. 4), og svaret ble styrebehandlet 14.juni 2016. 2. juni 2016 arrangerte HiOA «Kunnskapskonferansen» som hadde kvalitet i høyere utdanning som tema, og HiOA har i samarbeid med Khrono startet en kronikkserie om utdanningskvalitet. Formålet er å gi departementet gode innspill i sitt arbeid med den kommende stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning.

- 1. Hva ser dere som de viktigste utfordringene i styrets arbeid for å fremme høyere kvalitet i utdanningen? I teksten over har jeg trukket frem fem faktorer jeg mener er avgjørende for god utdanningskvalitet. Er dere enige i at dette er sentrale faktorer, og hvorfor/hvorfor ikke? Er det noen vesentlig dere mener mangler i listen?**

Svar:

Styret arbeider for å lage et godt grunnlag for helhetlig og overordnet styring og ledelse på alle systemer, prosesser og virkemidler som innvirker på utdanningskvalitet, som er både utfordrende, komplisert og gi samtidig et godt grunnlag for å se nye muligheter for HiOA. Kompleksiteten gjør det krevende å treffe godt og riktig gjennom styrets beslutninger, samtidig som mulighetene også ligger i å ha et velutviklet tiltaksapparat som virker etter hensikten. Samtidig som mye kvalitetsarbeid skal gi effektive resultater og raskt tilpasses behovene i omgivelsene, vil mye av kvalitetsarbeidet være langsiktig for at vi skal kunne lære av tidligere erfaringer, analysere effekten av gjennomførte tiltak og bedre tilpasse fremtidige tiltak.

Styret ønsker å knytte følgende kommentarer til statsrådens fem faktorer for god utdanningskvalitet. For HiOA er det viktig å påpeke at det har vært jobbet målrettet med de fem faktorene over mange år, og vi er glad for at statsråden ønsker økt trykk på dette og forhåpentligvis nye virkemidler for å få

raskere resultater på arbeidet. HiOA mener at høye ambisjoner på studentenes vegne er en forutsetning for å kunne oppfylle lovens formålsparagraf om høy internasjonal kvalitet på både utdanning og forskning, og det er også et område HiOA ønsker å få økt statlig press på å levere bedre på. De høye ambisjonene bør møtes med gode rammevilkår både fra myndighetene og institusjonene. Aktiviserende og varierte læringsformer er svært sentralt for at studentene skal få et høyere læringsutbytte fra studiene sine, og ved HiOA har vi satt i gang et stort digitaliseringsprosjekt for utdanning som skal bidra til at de aktiviserende og varierte læringsformene også er moderne og gir studentene oppdatert digital kompetanse.

Kvalitetskultur og tydelig utdanningsledelse er områder som bør få økt oppmerksomhet fremover, og det er særlig viktig for HiOAs utvikling at kvantitet ikke går på bekostning av kvaliteten på utdanningene vi tilbyr. HiOA er opptatt av å finne måter å sosialisere og integrere studentene bedre i det akademiske felleskapet, og mener dette også henger sammen med å legge godt til rette for at studentene kan innfri økte ambisjoner på deres vegne. Samspillet med arbeidslivet er viktig og noe som har hatt høy prioritet hos HiOA, og selv om høyere utdanning ved HiOA leder til relevante yrker er det fortsatt viktig at det ved noen universiteter i Norge finnes muligheter for å ta studier som muligens har en mindre eksplisitt knytting til arbeidslivets behov. Det er viktig å utvikle kunnskap vi ikke enda vet at det er behov for. Kunnskapsområdene for dette må både utvikles og rekrutterestudenter som kan utvikle og videreføre denne fagligheten. Likevel er vi enige i at samspillet med arbeidslivet må fungere enda bedre og tettere fremover, slik at høyere utdanning i all hovedsak leverer kandidater med relevant kompetanse for arbeidslivet.

Det ligger en kvalitet i at utdanningsinstitusjonene får studentene gjennom studiene på normert tid og uønsket frafall reduseres, og det er også viktig at studentene kommer ut med en kunnskap som gjør dem i stand til å håndtere en framtid som vil endre seg raskere enn tidligere. Statsråden ønsker at vi tilbyr aktiviserende og varierte læringsformer, og Statsråden trekker kun frem FoU-basert utdanning under denne faktoren og delvis under integrering i det akademiske felleskapet. Det mener HiOA representerer et for snevert syn på hvorfor FoU-basert utdanning er en viktig faktor i høyere utdanning. Studentene må lære hvordan forskning gjennomføres, og hvordan ny kunnskap blir til. Høyere utdanning skal ha et forskningsbasert kunnskapsgrunnlag, og det er derfor det defineres som høyere utdanning. Studentene må lære å stille de gode spørsmålene, hvordan tolke forskning kritisk, å anvende ny kunnskap og ny praksis i utøvelsen og utviklingen av sin profesjon. Derfor må studentene ha en god blanding av generisk kompetanse, kontekstkompetanse og mer profesjonsspesifikk kunnskap og kompetanse. HiOA ønsker å forske mer på praksis som læringsarena, og det bør vurderes å lage et eget program for dette i Forskningsrådet.

I tillegg går utviklingen i samfunnet og samfunnets behov for kompetanse raskere enn universitets- og høgskolesektoren tilpasser seg, og utviklingen går i retning av mer fragmentering enn tidligere. Økt fragmentering innebærer eksempelvis at det sannsynligvis kan bli mer vanlig med deltidsstudier i tillegg til jobb. Det gjør at universiteter og høgskoler i fremtiden i langt større grad og raskere tempo må tilpasse seg en mer fragmentert og mangfoldig studentgruppe med mer differensierte behov. Studietilbudet og utdanningsnivåene bør tilpasse seg slik at utdanning gjerne kombineres med annen samfunnsnyttig aktivitet og kommer i flere livsfaser enn som ung voksen. Forventningene til

gjennomføring på normert tid og frafall er ikke nødvendigvis tilpasset hvordan studenter tar høyere utdanning både i dag og fremover. Det er derfor en viktig utfordring for både HiOA og KD å styrke sin kunnskap om studentpopulasjonen og deres behov.

Styret ved HiOA har hatt mye fokus på å fremme høyere kvalitet i utdanningene, både gjennom behandling av rapport om utdanningskvalitet, beslutning om Langtidsplan- og budsjett og i endringen av institusjonens interne budsjettfordelingsmodell – som eksempler på områder hvor styret har handlingsrom og bruker styringsmuligheter for å fremme kvalitet i utdannings- og forskningsvirksomheten. I tillegg har HiOA gjennomført en virksomhetsoverdragelse av forskningsinstituttene AFI og NOVA, og deretter NIBR og SIFO. Dette er gjort for å styrke forskningsgrunnlaget for vår virksomhet, og det arbeides også for å trekke ansatte fra forskningsinstituttene inn i utdanningsvirksomheten. Styret har brukt disse mulighetene til å prioritere rammebetingelser som er viktig for å stimulere til kvalitetsutvikling. Eksempelvis inneholder rapporten om utdanningskvalitet årlige kartlegginger og analyser, og rapporten gir aggregert informasjon fra kvalitetssystemet til ledelsen og styret ved HiOA. På bakgrunn av dette besluttet det målrettede tiltak til kvalitetsutvikling. Praksisstudier vil fremover få en tydeligere oppfølging gjennom vårt kvalitetssystem.

Arbeidet for å bli akkreditert som universitet er høyt prioritert, blant annet for å kunne få mer rettfærdige konkurransevilkår for forskningen og utdanningene, deriblant når det gjelder akkreditering av utdanningsprogrammer i alle tre syklusene. Dette er også viktig for å kunne ha en helhetlig utvikling av studieporteføljen, og for å kunne ha størst mulig fleksibilitet for å omstille utdanningene til samfunnets behov. HiOA har også satt i gang en ny strategiprosess for det nye universitetet, og denne prosessen vil vi bruke til å utvikle en strategi for hvordan vi som nytt universitet skal utvikle vår profil og egenart i sektor som gjennomgår stor transformasjon.

2. Hvordan følger styret opp at fagmiljøene har høye ambisjoner på studentenes vegne, jf. også mangfoldet i studentpopulasjonen? Hvordan følges studieprogrammer og fagområder med dårlige resultater opp fra styrets og ledelsens side?

Svar:

HiOA har mange studier med høy inntakskvalitet, men samtidig viser resultatene fra Studiebarometeret at de fleste av studentene våre i realiteten ikke bruker en full arbeidsuke på studiene sine. Derfor følger styret og ledelsen opp med målrettede og differensierte tilpassede tiltak der det vurderes som nødvendig, både gjennom rapport for utdanningskvalitet og gjennom prioriteringer i arbeidet med Langtidsplan- og budsjett. Det vil eksempelvis gjennomføres ytterligere tiltak for økt faglig og sosial sosialisering for nye mastergradsstudenter, så de tidlig blir bedre integrert i det akademiske felleskapet. Studentenes medvirkning i utdanning og forskning er viktig for å få dette til på en god måte, og høgskolens ledelse har jevnlig dialog med Studentparlamentet for å utvikle en tiltakspakke. HiOA har også utviklet studentmentorordninger gjennom Læringscenteret, hvor motiverte og engasjerte studenter er mentorer for andre studenter. Denne aktiviteten skal intensiveres fremover.

Styret endret nylig den interne budsjettfordelingsmodellen, slik at det frigjøres nødvendig handlingsrom til investeringer i infrastruktur og fakultetene får en større andel av utdanningsincentivene i fordelt til sine budsjetter. Ledelsen følger opp hvordan fakultetene leverer på fastsatte mål og indikatorer i styringsdialogen med enhetene, og har dialog om hvordan fakultetene bør levere bedre på områder hvor det er utfordrende å nå fastsatte mål. Mål- og resultatoppnåelse ved enhetene vil fremover få økt oppmerksomhet, og det er viktig å ha en tydelig konsekvenskultur om hvordan mål- og resultatoppnåelse følges opp.

Styret ser et behov for å ha en mer prioritert og mer strategisk tilnærming til styring og utvikling av studieporteføljen, og det vil følges tett opp fremover gjennom utvikling av Studieutvalgets rolle. HiOA har også over en tid arbeidet for å utvikle flere videreutdanningene ved HiOA opp på masternivå, blant annet for å hindre blindveier for studentene. Det planlegges å stille økte krav og forventninger til utdanningsledelse og tydelig konsekvenskultur, slik at det tidligere får konsekvenser ved kvalitetssvikt.

HiOA har ambisjoner om å skape gode miljøer for kvalitet i utdanningen, og har nylig sendt søknad om nytt senter for fremragende undervisning (SFU) i Centre for Interprofessional Interaction with Children and Youth. I tillegg har HiOA et prosjekt for internasjonalisering av utdanning og forskning og et for digitalisering av utdanning, som vil ytterligere forsterke innsatsen for blant annet studentutveksling og moderne lærings- og vurderingsformer.

3. Hva er det viktigste deres institusjon kan gjøre på egenhånd og i samarbeid med andre, for å styrke utdanningen? Hvordan kan dere fremme kvalitet gjennom tettere allianser med utenlandske miljøer og integrere utdanning bedre i det internasjonale samarbeidet?

Svar:

Hovedtyngden av HiOAs utdanninger er profesjonsutdanninger som har et godt samarbeid med arbeidslivet. HiOA ønsker å bidra til mer forskningsbasert kompetanse og utdanning for å møte våre store samfunnsmessige utfordringer som voksende ulikhet, velferdsstatens bærekraft og integrering. En stor andel (3 av 10) faller ut av videregående skole og mottar økonomiske ytelser, og Norge har betydelige utfordringer med å løfte vanskeligstilte grupper inn i arbeidslivet. I lys av samfunnets behov har HiOA inntatt en lederrolle gjennom å etablere «Kompetansesenter for arbeidsinkludering» (KAI), i et partnerskap med og delfinansiert av NAV. NAV uttaler at de trenger et «akademisk omland» og beskriver KAI som den viktigste nyvinningen faglig sett innenfor arbeidsinkluderingsfeltet. HiOA og NAV har derfor gått sammen i partnerskap, og dette vil også kunne styrke kvaliteten på søknader til forskningsrådet i Norge og til internasjonale miljøer. Kjernen i KAI er å knytte utdanning og forskning bedre sammen, i et tett og nært samarbeide med NAV som operativ sektor. KAI er et tverrfakultært arbeid ved HiOA, og innebærer utstrakt og tidkrevende jobbing på tvers, koordinering og forankring på fakultet, institutter og sentra. Arbeidsinkludering skal vektlegges tidlig i bachelorgradene knyttet til helsefag, sosialfag og pedagogikk, integreres i nye og eksisterende mastergrader og i nye og eksisterende doktorgradsprogram.

Gjennom KAI utvikler vi et forskningsmiljø nasjonalt og internasjonalt som aktivt vil kunne bidra til at arbeidsrettede tjenester og virkemidler, og utvikling av arbeidsmarkedspolitikken i større grad er basert på kunnskapsbaserte fremtidsanalyser. HiOA vil gjennom denne satsningen i enda sterkere grad bidra til å sikre at utviklingen av tjenester og virkemidler i arbeids- og velferdsforvaltningen i Norge er kunnskapsbasert og bidra til å legge grunnlaget for et bærekraftig velferdssamfunn.

HiOA har et sterkt forskningsmiljø på hvordan vi kan styrke helhet, sammenheng og utvikle god prosesskvalitet i profesjonsutdanningene gjennom Senter for profesjonsstudier. Senteret igangsatte høsten 2014 følgeforskning på HiOAs sykepleieutdanning på campus Sandvika, i et samarbeid mellom Fakultet for helsefag (HF) og Bærum kommune. I dette forskningsprosjektet skal SPS finne ut hva som skaper praksisnære, forskningsbaserte sykepleierutdanninger av høy kvalitet, som også kan støtte opp om kompetanseutvikling i praksisfeltet.

HiOA styrker praksisstudiene som læringsarena i samarbeid med arbeidslivet. Representanter fra HiOA har vært helt sentrale i UHRs prosjekter om kvalitet i praksisstudiene i helse- og sosialfagutdanningene, tverrprofesjonell samarbeidslæring og utvikling av sosialfagene. Tiltakene som er fremmet blant annet i prosjektene «Kvalitet i praksisstudier» og «Felles innholdsdel» anser HiOA for å være relevante for flere utdanninger, blant annet lærerutdanningene.

Et annet viktig grep for HiOA er å satse på tverrprofesjonelle samarbeid, slik at studentene får økt kontekstkompetanse i samspillet mellom ulike profesjonsgrupper. Våre studenter må ikke bare lære ferdigheter og kompetanser for egen profesjon, men også blir gode på å vurdere når egen kompetanse slutter og andre profesjonsgrupper kan bidra bedre. UiO og HiOA har her startet et simuleringssamarbeid kalt StudentBEST - det første felles læringsprosjektet mellom Det medisinske fakultet ved UiO og sykepleierutdanningene ved HiOA. Her underviser lærere fra akuttmedisin, anestesi, allmenntidmedisin, kirurgi og sykepleie. Studentene øver på reelle akuttsituasjoner. HiOA har i mange år jobbet med tverrprofesjonelt samarbeid, men politiske føringer gjør at arbeidet skal styrkes fremover.

Det er igangsatt et samarbeid med UiO, med representanter fra øverste ledelse ved institusjonene, for å samarbeide bedre om utdanningsfaglige aktiviteter. Et mangeårig samarbeid mellom HiOA og UiO har blant annet ført til en beslutning i KD om å flytte tannteknikkutdanningen fra HiOA til UiO i forbindelse med nytt Odontologibygget. Det er også tatt initiativ fra NTNU i tilknytning til ortopediutdanningen, for å se på muligheter for nærmere samarbeid.

Som et eksempel på samarbeid mellom HiOA og andre aktører, tilbys en arbeidsplassbasert barnehagehagelærerutdanning tilrettelagt for ansatte fagarbeidere og assistenter i barnehager. Utdanningen er en deltidsutdanning over 4 år hvor det er mulig å kombinere med arbeid inntil 60 prosent. Arbeidsplassbasert barnehagehagelærerutdanning er et forpliktende samarbeid mellom HiOA og kommuner/private eiere i Oslo og Akershusregionen hvor det inngås en samarbeidsavtale som beskriver ansvar og oppfølging av studentene.

School of Management er et tverrfaglig tiltak og har vært et strategisk satsningsområde ved HiOA. Her tilbyr HiOA etter- og videreutdanning i ledelse på flere nivåer og rettet mot ulike profesjoner og

bransjer. Ledelsesutdanningene ved School of Management er arbeidslivsrelevant, basert på kunnskap og forskning fra de mange profesjonene høgskolen utdanner til. Utdanningene er ofte skreddersydd for virksomhetene. Det er særlig innrettet mot etter- og videreutdanning i ledelse, særlig inn mot de sektorer høgskolen utdanner til (teknologibedrifter, mediebedrifter, stat og kommunesektor, helsevesen, skoleverket, barnehager, bibliotek, mm.) Det er i dag flere gode mastertilbud i ledelse, egen rektorskole, styrerutdanning for barnehager og skreddersydde lederkurs blant annet for helsevesenet. School of Management tilfører HiOA dermed en ny dimensjon når det gjelder institusjonens forhold til arbeids- og næringsliv og til profesjonene.

HiOA når i for lav grad egne mål knyttet til internasjonalisering, og derfor er det satt i gang et prosjekt som skal bidra til å koordinere og se ulike internasjonaliseringsinitiativ i sammenheng. I tillegg skal HiOA på oppdrag fra KD og i tett dialog med blant annet NOKUT tilby kompletterende utdanning for flyktninger innen sykepleie- og lærerutdanning, og det startes et tiltak i samarbeid med NAV for å tilby flyktninger med akademisk bakgrunn mulighet for praksisplasser ved HiOA. For HiOA er det viktig å delta i pilotprosjekter som bidrar til et mer fleksibelt utdanningssystem. Derfor deltar HiOA i en rekke andre pilotprosjekter på vegne av KD, som for eksempel innenfor Y-vei og tresemesterordning for utdanninger som ikke har hatt dette.

Det har over tid blitt arbeidet med å få UF-tilsatte i kombinerte stillinger ved alle studier på HiOA, og dette er også et område studentdemokratiet vårt i økende grad er opptatt av. Studentdemokratiet ser en verdi i dette som et viktig grep for å styrke kvaliteten og relevansen i undervisningen. HiOA har som målsetning at alle fakulteter skal øke bruken av kombinerte stillinger.

HiOA tilbyr stadig mer fleksible utdanningstilbud, både gjennom deltidsstudier og etter- og videreutdanning. HiOA har også en rekke desentraliserte og nettbaserte utdanningstilbud, som gjør det mulig for flere å ta utdanning i nærhet til sitt bosted og i tillegg til arbeid.

Et viktig grep for å gi studentene gode verktøy for arbeidslivet de skal ut i er å digitalisere og modernisere undervisningsmetodene, og vurdere hvordan vi lærer våre studenter å lære og tilegne seg ny kunnskap. HiOA tilsatt en direktør for digitalisering og infrastruktur i styrets møte i juni, og det skal lages en strategi for digitalisering ved HiOA. Studentdemokratiet vårt er svært opptatt av digitaliseringsarbeidet, og er en viktig pådriver for å få rask gevinst av satsningen på dette. Det er også viktig for studentene at det digitale læringsmiljøet ivaretas når HiOA skal satse aktivt på mer digitale undervisningsformer.

HiOA arbeider også aktivt for å utvikle bedre utdanningsledelse, se svar på spørsmål 6.

4. Hva er deres viktigste strategiske grep for å sikre god relevans og en fremtidsrettet høyere utdanning som forbereder studentene på et arbeidsliv i kontinuerlig omstilling?

Svar: Se svar på spørsmål 3.

5. Hva er deres viktigste tiltak for å øke gjennomføring og redusere frafallet i høyere utdanning, tatt i betraktningen stadig mer sammensatt studentgruppe?

Svar:

HiOA ligger litt over gjennomsnittet i sektoren på gjennomføringsgrad i våre utdanninger, men det er langt fra tilfredsstillende at kun 50% gjennomfører på normert tid dersom det er et resultat av uønsket frafall. Derfor er det viktig å se på løsninger for å motvirke frafall så tidlig som mulig i studiene, og gi søkere og nye studenter bedre informasjon om studiene og studieopplegget i tillegg til å ha tydeligere forventningsavklaringer. Eksempelvis kan HiOA i større grad gjøre forventningsavklaringer om tidsbruk i studiene. Et annet eksempel kan være at studentene får tilbud om å gjøre en faglig test på nettet (f.eks. i matematikk) for å få et realistisk bilde av forkunnskapene, og å kunne få et bedre grunnlag for å vurdere om man trenger forkurs. (evt samarbeid m rådgivere på videregående?)

I 2016 har styret ved HiOA prioritert ekstra tiltak for å motvirke frafall og bidra til økt kvalitet i utdanningene. Det skal legges bedre til rette for at studentene får økt faglig og sosial tilhørighet, og dette er spesielt viktig for studenter som har sin utdanning fra andre institusjoner når de begynner på masterprogrammer. Studentene skal integreres bedre i FoU-aktiviteter også på bachelornivå, og det skal legges til rette for integrering av studenter i forskergrupper og forskningsprosjekter ved institusjonen. Det er satt i gang en ordning for studentmentorer, som har fungert svært god og ordningen vil utvides fremover.

For å få en bedre forståelse av frafall, vil Senter for profesjonsstudier starte et forskningsprosjekt for å undersøke mer om frafall i store profesjonsutdanninger, og HiOA vil fortsette å utvikle mer forskningsbaserte tiltak slik at de både treffer og virker bedre. I tillegg arbeider ledelsen ved HiOA sammen med Studentparlamentet for å lage en konkret tiltaksliste for å forhindre frafall.

6. Hvilke tiltak bruker institusjonen for å styrke undervisningskompetansen til deres ansatte? Hvordan kan utdanning vektlegges tydeligere ved rekruttering og i meritteringen av fagpersonalet?

Svar:

I henhold til forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger kreves det dokumentert relevant praktisk-pedagogisk kompetanse på grunnlag av utdanning eller undervisning og veiledning til alle undervisnings- og forskerstillinger. Alle faste undervisnings- og forskningsstillinger har prøveforelesning som en del av vurderingsgrunnlaget for tilsetting. HiOA tilbyr et [basisemne i universitets- og høgskolepedagogikk](#) (15 sp.). Basisemnet tar utgangspunkt i høgskolens mål om å styrke FoU-basert utdanning og utvikling av en tydelig profesjonsprofil. Emnet er primært rettet inn mot tilsatte som underviser ved HiOA, men som mangler pedagogisk basiskompetanse. HiOA har også en rekke hospiteringsordninger for ansatte, som skal bidra til mer praksisnær og internasjonal erfaring.

Ved UiT og NTNU ble det i mars 2015 opprettet en felles arbeidsgruppe for å vurdere og komme med forslag til etablering av et meritteringssystem for undervisning ved de to institusjonene. I forslaget legger arbeidsgruppen blant annet opp til forsøk med et pedagogisk meritteringssystem. HiOA ønsker å koble seg på NTNU og UiTs arbeid med pedagogisk meritteringssystem og vurdere om eventuelle

liknende tiltak skal igangsettes ved vår egen institusjon. Det er viktig for HiOA at et slikt meritteringssystemet er et godt incentiv for kontinuerlig og vedvarende kvalitetsarbeid.

Det skal utvikles bedre ordninger for kompetanseheving innenfor utdanningsledelse, og HiOA er i gang med å se på både hvordan ordningene bør treffe for å gi effekt og hva kompetansehevingen skal inneholde. Det blir viktig å få til ordninger som ser utdanningsledelse og forskningsledelse i sammenheng.

- 7. Jeg ber om eksempler på utdanningstilbud eller utdanningsopplegg med særlig god kvalitet eller gode resultater (faglig innhold, organisering, tverrfaglighet, innovasjon, evaluering/vurdering etc.), med en kort begrunnelse på hvorfor nettopp dette er et godt eksempel. Jeg setter også pris på eksempler på studietilbud hvor det ble avdekket sviktende kvalitet, men hvor man har lyktes med å løfte kvaliteten.**

Svar:

Bachelor i prehospitalt arbeid – paramedic

Med bakgrunn i NOU 2015:17 «Først og Fremst» og Helsedirektoratets rapport om «Kompetansebehov i ambulansesfag» juni 2014 er opprettelse og utvikling av denne bachelorutdanningen i tråd med aktuelle anbefalinger. Dette ble gjort i tett samarbeid med Oslo Universitetssykehus. Høsten 2014 ble det tatt opp 40 studenter ved HiOA i det første kullet i Skandinavia i Bachelor i prehospitale tjenester-paramedic.

En bachelor i prehospitalt arbeid er et bredt sammensatt studium med vekslning mellom teoretiske og kliniske emner. 25% av utdannelsen består av veiledede kliniske studier i ambulansetjenesten. Første studieår består av grunnleggende emner som kommunikasjon, etikk og kultur, anatomi og fysiologi, sykdomslære og farmakologi, samt legemiddelregning. Videre i utdanningen er det undervisning i akuttmedisinske emner, traumatologi og ambulanseoperativt arbeid hvor det øves sammen med andre nødetater. Etikk, jus og farmakologi er gjennomgående temaer i løpet av studiet. I de ulike emnene veksles det kontinuerlig mellom teoretisk undervisning inkludert studentaktive metoder og ferdighets- og simuleringstrening i et avansert simuleringssenter. Her veileder kompetente medarbeidere fra Ambulansetjenesten ved Oslo Universitetssykehus i fellesskap med lærere fra Høgskolen i Oslo og Akershus. Opplæring i kunnskapsbasert praksis inngår både i ferdighets- og simuleringsoplæring, praksis og teori. Herunder inngår undervisning om vitenskapsteori og forskningsmetode gjennomgående i løpet av studiets tre år.

Yrkesfaglærerutdanningen

Yrkesfaglærerutdanningen ved HiOA får svært gode tilbakemeldinger fra arbeidslivet og egne studenter på studiets utdanningskvalitet. HiOA har tatt et nasjonalt ansvar for utdanning av yrkesfaglærere.

Tredjeårsstudentene deltar i de ansattes FoU-prosjekter, blant annet gjennom datainnsamling. Gjennom arbeidet med bacheloroppgaven utdyper og nyanserer studentene resultatene fra FoU-prosjekter slik at

både studenter, ansatte og undervisningen blir bedre oppdatert med utviklingen i praksisfeltet. Det lages antologier av bacheloroppgaver, som sendes til videregående skoler og andre aktører i yrkesopplæringen for å holde disse oppdatert på den faglige utviklingen. Dette har gjort det lettere å få tilgang til og å drive videre forskning. Samarbeidet med avtakersiden er til gjensidig nytte.

Fagmiljøet som driver yrkesfaglærerutdanningen har et stort aksjonsforskningsprosjekt, hvor det gjøres forsøk med å utvikle og prøve ut relevant utdanningsinnhold i samarbeid skole, opplæringsbedrifter og høghskolen. Det er et tett samarbeid med praksisfeltet om større forsknings- og utviklingsprosjekter, og involverer både master- og bachelorgradstudenter i forskningen. Dette bidrar til at utdanningene blir mer forskningsbaserte, og til at forskningen blir relevant for praksisfeltet.

Journalistutdanningen

Institutt for journalistikk og mediefag, med bachelorutdanninger i journalistikk, fotojournalistikk og medier og kommunikasjon, samt masterutdanning i journalistikk, er spesielt opptatt av integrasjon mellom utdanning, praksis og forskning. Instituttet har gjennom mange år satset på at alle faglige ansatte skal involveres i både forskning og praksisnær undervisning. Over 80 prosent av faglig tilsatte publiserer jevnlig, og dette skjer ofte i samarbeid med studenter. Studentene involveres i forskningsprosjekter gjennom tverrfaglige fordypningsoppgaver på bachelornivå, et vitenskapelige assistent-emne på masternivå samt i arbeidet med masteroppgaver. Det forekommer at fordypningsoppgaver på bachelornivå ender som vitenskapelige publikasjoner.

I journalistutdanningen må studentene forholde seg til forskning i sin refleksjon over egen praksis, samtidig som praksisnære emner utvikles i tett dialog med forskning. Dette tettet båndet mellom praksis, utdanning og forskning har gjort at instituttet tidlig har kunnet forholde seg til endringer i profesjonsfeltene og integrere dette i utdanningene. Til tross for at instituttet utdanner til en bransje preget av sterk endring og nedbemanning, er søkertallene høye og studentgjennomstrømningen er god. Journalistutdanningen har for eksempel et stabilt antall førsteprioritetssøkere på ca 350 til 80 studieplasser, og studentene ved instituttet produserer i gjennomsnitt 53 studiepoeng per år.

Bachelor i produktdesign

HiOA tilbyr bachelor- og masterutdanning i produktdesign. Tverrfaglighet, estetisk kompetanse og analyse / metodeverktøy er grunnleggende kompetanseområder for designere for å kunne jobbe med designprosesser i næringslivet. Et godt eksempel på hvordan instituttet driver undervisning på bachelor er emnet som heter «Prosjekt designkontor». Emnet omfatter alle årsklasser, 1. t.om 3 år på bachelor. Prosjektet baserer seg hovedsakelig på reelle problemstillinger fra eksterne aktører. Disse reelle oppdragene genereres enten etter henvendelser fra ulike aktører til instituttet eller via oppdrag som studentene skaffer selv.

I neste fase deles hele BA opp i 10-12 «designkontor» med representanter fra alle tre årstrinn. 1. BA blir ansatt som juniorer/lærlinger, 2. BA blir ansatt som designere/seniorer og 3 BA blir ansatt som prosjektledere/ledergruppe. Kontoret setter opp et fysisk møte med oppdragsgiver hvor de blir

presentert for prosjektet som klient/kunde. Ledergruppen har ansvaret for tolkning av brief etter presentasjon for klient/kunde og utarbeidelse av prosjektbeskrivelse, og oppgaver og ansvarsområder blir fordelt. Sluttproduktet er en konkret leveranse av konsept og prototyp, som presenteres for oppdragsgiver etter å ha gjennomført en komplett designprosess.

Ved denne undervisningsformen oppnår studentene en tydelig progresjon i studieløpet gjennom å delta i ulike roller, fra junior, senior og til slutt prosjektleder. HiOA har svært gode erfaringer med denne undervisningsformen for studentene på produktdesign, og det motvirker frafall. Den gir positive ringvirkninger og har god effekt på det faglige og sosiale studiemiljøet.

8. Hva mener dere er de viktigste utfordringene nasjonalt for å løfte kvaliteten i norsk høyere utdanning?

Svar:

Fremover bør det legges et betydelig større trykk på å digitalisere høyere utdanning, slik at studentene får bedre og mer varierte undervisnings- og læringsformer. Dette bør også gjenspeiles gjennom nasjonale forventninger og styringssignaler, og dette arbeidet går for sakte både nasjonalt og ved enkeltinstitusjonene. HiOAs digitaliseringsprosjekt har sin begrunnelse i at institusjonen har kommet altfor kort, og må gjøre langt større grep for utvikle seg i takt med samfunnets behov. Høyere utdanningsinstitusjoner har også et ansvar for å tilby utdanninger som forbereder studentene på de kravene til digital kompetanse som møter de i arbeidslivet.

HiOA mener at det ligger et betydelig potensiale i bedre samordning og samarbeid på tvers av ansvarsområdene mellom relevante departementer, og at bedre løsninger for dette vil øke effektiviteten i gjennomføring av politikk som krever tverrsektoriell samhandling. Dette er også viktig for å få en bedre tverrfaglig og tverrsektoriell programutvikling (og finansiering av dette) i Forskningsrådet.

Det er en viktig og stor nasjonal utfordring å få bedre løsninger for å håndtere både å få tilstrekkelig antall praksisplasser og samtidig sørge for at studentene gjennomfører gode og relevante praksisperioder. Det gjennomføres i dag et stort arbeid for å få tilstrekkelig antall praksisplasser i tide, og presset på å få nok praksisplasser gir uønsket variasjon i innholdet i praksisperioden og oppfølgingen studentene får av praksisveileder. Dette vil få økt betydning i HiOAs kvalitetssystem fremover.

Det er en nasjonal og internasjonal utfordring at gjennomsnittsstudentene ikke bruker tilstrekkelig med tid på studiene sine, og vi mener at studentenes rammevilkår for å studere på heltid er utfordrende. For mange studenter opplever et stort behov for å arbeide mye ved siden av studiene, og for mange studenter opplever ensomhet i studietiden. Både departementet og institusjonene bør i større grad stiller økte krav til læringsutbytte, og samtidig gi bedre rammevilkår for livet rundt og i studiene for å oppnå dette.

9. Har dere synspunkter på hvordan departementets styring og virkemidler kan utvikles for å stimulere til kvalitet?

Svar:

Det er viktig at departementets styring og virkemidler virker i tråd med de politiske målene og føringene for sektoren. Kunnskapsgrunnlaget for og om sektoren burde videreutvikles, gjerne i samarbeid med forskningsmiljøer som for eksempel SPS, for å kunne sammenligne i større grad hvordan institusjonene oppfyller ulike mål og krav. Sektoren er i gang med gjennomføringen av Strukturreformen, og i hvilken grad fusjonene lykkes bør evalueres og følges tett gjennom følgeforskningsprosjekter. Flere av UH-institusjonene har også fått en flercampus-struktur, med relativt store geografisk avstander, og vi vet for lite om hvordan dette påvirker styringsmuligheter og virkemidler både fra departementet og fra institusjonene selv.

Med innføring av femårig lærerutdanning, bør departementet vurdere hvordan studenter i en masterutdanning kan få gjennomført praksisstudier av veileder med samme utdanningsnivå. Det er en viktig forutsetning for kvaliteten i praksisstudier at studentene veiledes av noen med minst tilsvarende utdanningsnivå som studenten får ved endt utdanning. Generelt stilles høyere krav til veilederkompetansen til praksisveiledere, for å sikre bedre kvalitet på praksisstudier.

Med det store behovet for økt internasjonalisering av høyere utdanning, burde departementet vurdere å få økt institusjonelt press gjennom å rekruttere minst ett av de eksterne styremedlemmene internasjonalt.

Tverrdepartementalt samarbeid er en viktig del av departementets helhetlige styring, se svar under spørsmål 8.

10. Ser dere behov for justeringer i nasjonale rammevilkår, lover eller forskrifter for å legge bedre til rette for kvalitetsutvikling i høyere utdanning, og i så fall hvilke?

Svar:

Mange av de tradisjonelt korte profesjonsutdanningene er fortsatt underlagt nasjonale rammeplaner. Dette er ofte til hinder for gode løsninger for god utvikling og omstilling av utdanningene. For profesjonsutdanningene kan rammeplaner være en begrensning for nasjonal mobilitet. For sykepleieutdanningen er det både et EU-direktiv og en relativt detaljert rammeplan fra 2008, som legger sterke føringer for hvordan utdanningen kan organiseres og gjennomføres. Det er eksempelvis ikke rom for å definere øving i simuleringslaboratorier som praksisstudier for studentene. Øving i simuleringslaboratorier gir svært gode resultater for studentenes læringsutbytte og utvikling av ferdigheter.

Det juridiske og finansielle rammeverket for gjennomføring av praksisstudier i kommunene er ikke tilstrekkelig. Det gir en rekke uønskede utslag, for eksempel betaler HiOA for praksisplasser for våre lærerstudenter men ikke for studenter ved andre studier. Kommunehelsetjenesten får ikke finansiering for å motta praksisstudenter, mens spesialisthelsetjenesten gjør det. Tilsvarende har kommunehelsetjenesten ikke et tydelig ansvar for praksisstudier, selv om samhandlingsreformen har

gjort at kommunehelsetjenesten gir stadig mer avansert og akutt helsebehandling – og dermed har også kommunehelsetjenesten blitt en mer sentral arena for praksisstudier. HiOA forventer økt trykk på oppfølgingen av Samspillmeldingen fremover, og at det juridiske og finansielle rammeverket for praksisstudier snart kommer på plass.

Finansieringen av og finansieringsmodellen for utvikling av moderne bygningsinfrastruktur i universitets- og høgskolesektoren gjør at det er svært arbeids- og tidkrevende å få på plass infrastruktur er tilrettelagt for moderne læringsformer og er universelt utformet.

Med hilsen

Curt Rice
rektor

Nina Waaler
prorektor